

IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMIDA GLOBAL MAHSULOTLARNI POZITSIYALASH
STRATEGIYALARINING O'RNI VA
IQTISODIY-IJTIMOYIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI

Xudoyberdiyeva Mahliyoxon Egamberdiyevna

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi, Global menejment, 2-kurs tinglovchi,
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligi,
Farg'ona viloyati Dang'ara tumani bo'limi mutaxassisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19152936>

Annotatsiya. Ushbu maqola ijtimoiy himoya tizimi sharoitida global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalarining o'rni va ahamiyatini o'rganishga qaratilgan. Maqolada ijtimoiy himoya tizimining nazariy asoslari, global mahsulotlarni pozitsiyalash tushunchasi, raqobat muhiti va innovatsion marketing strategiyalarining roli tahlil qilinadi. Shuningdek, global mahsulotlarni samarali pozitsiyalash orqali iqtisodiy o'sish, yangi ish o'rinlarini yaratish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash masalalari yoritiladi. Maqola iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy himoya tizimi o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ilmiy jihatdan tahlil qilishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy himoya tizimi, global mahsulot, pozitsiyalash strategiyasi, marketing, iqtisodiy rivojlanish, ijtimoiy barqarorlik.

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida iqtisodiy tizimlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik tobora kuchayib bormoqda. Bu jarayon nafaqat ishlab chiqarish va savdo sohasiga, balki ijtimoiy siyosat va aholini ijtimoiy himoya qilish tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, global bozorda mahsulotlarni to'g'ri pozitsiyalash, ularning raqobatbardoshligini ta'minlash hamda iste'molchilar ehtiyojlariga mos ravishda taqdim etish masalasi muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, davlatlarning ijtimoiy himoya siyosati aholi turmush darajasini oshirish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va ijtimoiy tengsizlikni kamaytirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

Ijtimoiy himoya tizimi aholining turli qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, ularning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish va ijtimoiy xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan mexanizmlar majmuasini o'z ichiga oladi. Mazkur tizim samarali faoliyat yuritishi uchun iqtisodiy rivojlanish, ishlab chiqarish samaradorligi hamda bozor munosabatlarining barqarorligi muhim ahamiyatga ega. Global mahsulotlarni to'g'ri pozitsiyalash esa ishlab chiqaruvchilar uchun yangi bozorlarni egallash, mahsulot qiymatini oshirish va barqaror daromad manbalarini yaratish imkonini beradi.

Natijada iqtisodiy o'sish sur'atlari ortib, davlatning ijtimoiy himoya dasturlarini moliyalashtirish imkoniyatlari kengayadi. Global mahsulotlar pozitsiyalash strategiyasi marketingning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u mahsulotni iste'molchilar ongida ma'lum bir qiymat, sifat yoki afzallik bilan bog'lashga qaratilgan. To'g'ri tanlangan pozitsiyalash strategiyasi mahsulotning bozor segmentida mustahkam o'rin egallashiga, brend imijining shakllanishiga va iste'molchilar ishonchining ortishiga xizmat qiladi.

Ayniqsa, global bozor sharoitida raqobatning kuchayib borishi korxonalarni innovatsion marketing yondashuvlarini qo'llashga, mahsulotlarni differensiallashtirishga va iste'molchilar talabini chuqur tahlil qilishga undaydi.

Dolzarbligi

Bugungi globallashuv sharoitida xalqaro bozorlarda raqobat kuchayib bormoqda. Shu sababli global mahsulotlarni to'g'ri pozitsiyalash, ularning iste'molchilar orasida raqobatbardoshligini ta'minlash muhim masalalardan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, iqtisodiy rivojlanish jarayonida ijtimoiy himoya tizimining samarali ishlashi ham aholi farovonligini oshirishda katta ahamiyatga ega.

Global mahsulotlarni muvaffaqiyatli pozitsiyalash iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, yangi ish o'rinlari yaratadi va ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi.

Maqsadi

Mazkur maqolaning maqsadi ijtimoiy himoya tizimi sharoitida global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalarining ahamiyatini tahlil qilish va ularning iqtisodiy hamda ijtimoiy rivojlanishga ta'sirini yoritib berishdan iborat.

Asosiy qism

Ijtimoiy himoya tizimi davlatning eng muhim ijtimoiy siyosat yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Uning asosiy maqsadi aholining turli qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, ularning turmush darajasini yaxshilash hamda jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdan iborat.

Mazkur tizim orqali davlat kam ta'minlangan oilalar, nogironligi bo'lgan shaxslar, keksalar hamda vaqtincha mehnat faoliyatini amalga oshirolmaydigan fuqarolarni moddiy va ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlaydi. Ijtimoiy himoya tizimi jamiyatdagi tengsizlikni kamaytirish, ijtimoiy xavfsizlikni ta'minlash va aholining farovonligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu tizim iqtisodiy rivojlanish bilan ham chambarchas bog'liq bo'lib, mamlakat iqtisodiyoti qanchalik rivojlangan bo'lsa, ijtimoiy himoya tizimining imkoniyatlari ham shunchalik keng bo'ladi.

Zamonaviy sharoitda davlatlar ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish orqali jamiyatda ijtimoiy muvozanatni saqlashga harakat qilmoqda. Aholining daromad darajasi oshishi, bandlik darajasining yuqoriligi hamda iqtisodiy faoliyatning kengayishi ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini oshirishga yordam beradi. Ijtimoiy himoya tizimi orqali aholining asosiy ehtiyojlari qondiriladi, ularning ijtimoiy xavfsizligi ta'minlanadi va jamiyatda barqaror rivojlanish uchun sharoit yaratiladi. Shu sababli ijtimoiy himoya tizimi har bir mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatida muhim o'rin egallaydi. Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, aholi daromadlarini oshirish hamda ijtimoiy muammolarni kamaytirishda ushbu tizimning roli juda katta hisoblanadi.

Global mahsulotlarni pozitsiyalash marketing strategiyasining muhim elementlaridan biri hisoblanadi. Pozitsiyalash deganda mahsulotni iste'molchilar ongida ma'lum bir afzallik, sifat yoki qiymat bilan bog'lab ko'rsatish jarayoni tushuniladi. Bu jarayon mahsulotning bozordagi o'rnini aniqlash va uni raqobatchilardan ajratib ko'rsatishga xizmat qiladi. Zamonaviy global bozorda raqobatning kuchayib borishi ishlab chiqaruvchilardan yangi marketing yondashuvlarini talab qilmoqda. Shu sababli korxonalar mahsulotning sifatini oshirish, uning dizayni va funksional imkoniyatlarini takomillashtirish hamda iste'molchilar ehtiyojlarini chuqur o'rganishga alohida e'tibor qaratmoqda. Global mahsulotlarni pozitsiyalash jarayonida bozor segmentatsiyasi muhim ahamiyatga ega. Chunki turli mamlakatlarda iste'molchilarning ehtiyojlari va xarid qilish xususiyatlari bir-biridan farq qiladi. Shu sababli kompaniyalar har bir bozor uchun alohida strategiya ishlab chiqishga harakat qiladi.

To'g'ri tanlangan pozitsiyalash strategiyasi mahsulotning raqobatbardoshligini oshiradi va uning bozorda muvaffaqiyatli sotilishiga yordam beradi. Bundan tashqari, mahsulotni samarali pozitsiyalash brend imijini shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Kuchli brend esa iste'molchilarning ishonchini oshiradi va mahsulotning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Shu sababli global mahsulotlarni pozitsiyalash marketing faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Ijtimoiy himoya tizimi va global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalari o'rtasida ma'lum darajada o'zaro bog'liqlik mavjud. Chunki iqtisodiy rivojlanish va bozor faoliyatining kengayishi ijtimoiy himoya tizimining barqaror faoliyat yuritishiga imkon yaratadi. Global mahsulotlarning muvaffaqiyatli pozitsiyalanishi ishlab chiqarish hajmining oshishiga, eksport imkoniyatlarining kengayishiga hamda yangi ish o'rinlarining yaratilishiga olib keladi.

Natijada aholi daromadlari ortadi va davlat byudjetiga qo'shimcha moliyaviy resurslar kelib tushadi. Bu esa ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish uchun muhim iqtisodiy asos bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, ijtimoiy himoya tizimi aholining xarid qobiliyatini oshirish orqali bozor talabini rag'batlantiradi. Aholining daromadlari barqaror bo'lsa, ular turli mahsulotlarni sotib olish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ishlab chiqaruvchilar uchun yangi bozor imkoniyatlarini yaratadi. Natijada iqtisodiy faoliyat yanada faollashadi va global mahsulotlarning bozordagi mavqei mustahkamlanadi. Ijtimoiy himoya tizimi orqali jamiyatda ijtimoiy barqarorlik ta'minlanadi, bu esa iqtisodiy rivojlanish uchun qulay muhit yaratadi. Shu sababli ijtimoiy himoya tizimi va global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalari bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, ularning samarali amalga oshirilishi iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Zamonaviy global iqtisodiyot sharoitida raqobat muhiti tobora kuchayib bormoqda. Turli mamlakatlarda faoliyat yuritayotgan kompaniyalar o'z mahsulotlarini xalqaro bozorlarga olib chiqish orqali yangi iste'molchilarni jalb qilishga intilmoqda. Bunday sharoitda mahsulotni to'g'ri pozitsiyalash muhim strategik omil hisoblanadi. Chunki global bozorda muvaffaqiyat qozonish uchun mahsulotning sifat darajasi, narxi, dizayni va funksional imkoniyatlari iste'molchilar talabiga mos bo'lishi zarur.

Raqobat muhiti korxonalarni innovatsion yondashuvlardan foydalanishga, marketing strategiyalarini takomillashtirishga hamda mahsulot sifatini oshirishga undaydi. Shu bilan birga, raqobat mahsulot ishlab chiqarish jarayonida samaradorlikni oshirishga ham yordam beradi.

Global bozorda o'z o'rnini topgan mahsulotlar iqtisodiy o'sishga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Chunki raqobatbardosh mahsulotlar eksport hajmining oshishiga, ishlab chiqarishning kengayishiga va yangi ish o'rinlarining yaratilishiga olib keladi. Bu jarayon mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Shuningdek, raqobat muhiti korxonalarining marketing faoliyatini rivojlantiradi va ularni iste'molchilar ehtiyojlarini chuqur o'rganishga undaydi. Natijada mahsulotlar bozorda yanada samarali pozitsiyalanadi. Shu sababli global mahsulotlarni pozitsiyalashda raqobat muhitining o'rni juda muhim hisoblanadi. Raqobat kuchli bo'lgan sharoitda kompaniyalar yangi g'oyalar va innovatsiyalar orqali o'z ustunliklarini saqlab qolishga harakat qiladi.

Global mahsulotlarni samarali pozitsiyalash mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xalqaro bozorda muvaffaqiyat qozongan mahsulotlar ishlab chiqarish hajmining oshishiga, yangi texnologiyalarning joriy etilishiga va iqtisodiy samaradorlikning ortishiga olib keladi.

Bu jarayon natijasida korxonalar o'z faoliyatini kengaytiradi va yangi ish o'rinlari yaratiladi. Aholining bandlik darajasi oshishi esa ularning daromadlarini ko'paytiradi. Bu esa o'z navbatida ijtimoiy himoya tizimining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Global mahsulotlarning muvaffaqiyatli pozitsiyalashi eksport hajmining ortishiga ham sabab bo'ladi.

Eksportdan olinadigan daromadlar davlat iqtisodiyotining rivojlanishiga xizmat qiladi va byudjet daromadlarini oshiradi. Bu mablag'lar ijtimoiy sohalarni rivojlantirish, ta'lim, sog'liqni saqlash va boshqa ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirishga yo'naltiriladi. Shu bilan birga, global mahsulotlarning bozorda muvaffaqiyat qozonishi mamlakatning xalqaro iqtisodiy nufuzini ham oshiradi. Bunday natijalar iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Natijada ijtimoiy himoya tizimi uchun mustahkam iqtisodiy asos yaratiladi. Shu sababli global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalari iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishda muhim omillardan biri hisoblanadi.

Hozirgi davrda marketing faoliyati tez sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda. Raqamli texnologiyalar, internet tarmoqlari va zamonaviy kommunikatsiya vositalari marketing strategiyalarini yanada samarali amalga oshirish imkonini bermoqda. Global mahsulotlarni pozitsiyalashda innovatsion marketing yondashuvlari muhim rol o'ynaydi. Kompaniyalar mahsulotlarni targ'ib qilishda turli reklama vositalari, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalardan faol foydalanmoqda. Bu esa mahsulot haqida keng auditoriyaga tezkor axborot yetkazish imkonini yaratadi. Innovatsion marketing strategiyalari iste'molchilar bilan bevosita muloqot o'rnatish va ularning ehtiyojlarini aniqlashga yordam beradi. Shuningdek, zamonaviy marketing usullari mahsulotning brend imijini shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega.

Kuchli brend esa iste'molchilar ishonchini oshiradi va mahsulotning bozordagi muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Innovatsion marketing strategiyalari orqali kompaniyalar o'z mahsulotlarini global bozorda samarali pozitsiyalash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, bu jarayon iqtisodiy rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi hamda mahsulot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Natijada global bozorda raqobatbardosh mahsulotlar soni ortadi va mamlakat iqtisodiyoti yanada rivojlanadi.

Global mahsulotlarni muvaffaqiyatli pozitsiyalash jarayonida davlat siyosati muhim o'rin egallaydi. Har bir mamlakat o'z iqtisodiy salohiyatini oshirish, milliy mahsulotlarning xalqaro bozorda raqobatbardoshligini ta'minlash hamda eksport hajmini kengaytirish uchun turli iqtisodiy va tashkiliy choralarni amalga oshiradi. Davlat tomonidan ishlab chiqaruvchilarga yaratiladigan qulay shart-sharoitlar, soliq imtiyozlari, investitsiyalarni jalb qilish hamda infratuzilmani rivojlantirish global mahsulotlarni samarali pozitsiyalashga yordam beradi. Shu bilan birga, davlat tomonidan amalga oshiriladigan iqtisodiy islohotlar ham mahsulot ishlab chiqarish jarayonini takomillashtirishga xizmat qiladi. Global bozorda muvaffaqiyat qozonish uchun mahsulotlar yuqori sifat talablariga javob berishi zarur. Shu sababli davlat tomonidan standartlashtirish, sertifikatlash va sifat nazoratini takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlar amalga oshiriladi.

Bunday mexanizmlar ishlab chiqaruvchilarga mahsulot sifatini oshirish va uni xalqaro talablarga moslashtirish imkonini beradi. Shuningdek, davlat eksportni qo'llab-quvvatlash dasturlari orqali korxonalarning tashqi bozorlarga chiqishini rag'batlantiradi.

Davlat siyosati orqali yaratilgan iqtisodiy imkoniyatlar korxonalarga marketing strategiyalarini samarali amalga oshirishga yordam beradi. Natijada milliy mahsulotlar xalqaro bozorda o'z o'rnini topadi va raqobatbardoshligi oshadi. Bu jarayon mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Chunki eksport hajmining ortishi ishlab chiqarishning kengayishiga, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga va aholi daromadlarining oshishiga olib keladi.

Shu sababli davlat siyosati global mahsulotlarni pozitsiyalash jarayonida muhim omillardan biri hisoblanadi.

Hozirgi globallashtirish davrida iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash uchun ijtimoiy himoya tizimi hamda global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalarini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy sharoitda iqtisodiy jarayonlar tez o'zgarib borayotganligi sababli davlatlar yangi yondashuvlar va innovatsion strategiyalarni joriy etishga intilmoqda. Ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish orqali aholining ijtimoiy xavfsizligini ta'minlash, ularning daromadlarini barqarorlashtirish hamda ijtimoiy tenglikni mustahkamlash mumkin. Shu bilan birga, global mahsulotlarni samarali pozitsiyalash uchun zamonaviy marketing strategiyalaridan foydalanish muhim hisoblanadi.

Raqamli texnologiyalar, elektron savdo tizimlari hamda internet platformalari mahsulotlarni xalqaro bozorda targ'ib qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Bunday imkoniyatlar korxonalarga yangi iste'molchilarni jalb qilish va global bozorda o'z mavqegini mustahkamlashga yordam beradi. Kelajakda ijtimoiy himoya tizimi va global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalarini yanada takomillashtirish orqali iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirish mumkin. Bu jarayon davlat, biznes subyektlari hamda jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishni talab etadi. Natijada iqtisodiy barqarorlik ta'minlanadi, ijtimoiy farovonlik oshadi va global bozorda raqobatbardosh mahsulotlar soni ortadi. Shu sababli ijtimoiy himoya tizimi hamda global mahsulotlarni pozitsiyalash strategiyalarini rivojlantirish kelajakdagi muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy himoya tizimi jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, aholining turmush darajasini yaxshilash hamda ijtimoiy tenglikni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy globallashtirish sharoitida iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy himoya tizimi o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud. Global mahsulotlarni to'g'ri pozitsiyalash esa ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, yangi bozorlarni egallash hamda raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Global bozorda mahsulotlarning muvaffaqiyatli pozitsiyalanishi ishlab chiqarish hajmining ortishiga, eksport imkoniyatlarining kengayishiga hamda yangi ish o'rinlarining yaratilishiga olib keladi. Bu esa aholi daromadlarining oshishiga va davlat byudjeti imkoniyatlarining kengayishiga xizmat qiladi. Natijada ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirish uchun mustahkam iqtisodiy asos yaratiladi. Shu sababli ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish va global mahsulotlarni samarali pozitsiyalash strategiyalarini rivojlantirish bugungi kunda muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Mazkur jarayonlarni uyg'un holda amalga oshirish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ijtimoiy farovonlikni oshirish hamda mamlakatning global iqtisodiy tizimdagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Armstrong, G., & Kotler, P. (2020). Principles of marketing (17th ed.). Pearson.
2. Barr, N. (2021). Economics of the welfare state (6th ed.). Oxford University Press.
3. Esping-Andersen, G. (1990). The three worlds of welfare capitalism. Princeton University Press.
4. He, H., & Balmer, J. M. T. (2018). Branding and global marketing strategies. Journal of Business Research, 85, 25–34.
5. Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). Marketing management (15th ed.). Pearson.
6. Porter, M. E. (2008). Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors. Free Press.
7. Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). Economic development (13th ed.). Pearson.